

Juny de 2024 | L'educació inclusiva a la ciutat de Barcelona

Resultats de l'estudi de l'educació inclusiva

edubcn.cat

Consorci d'Educació
de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Índex

01.

Punt de partida per un nou model de gestió de l'escola inclusiva

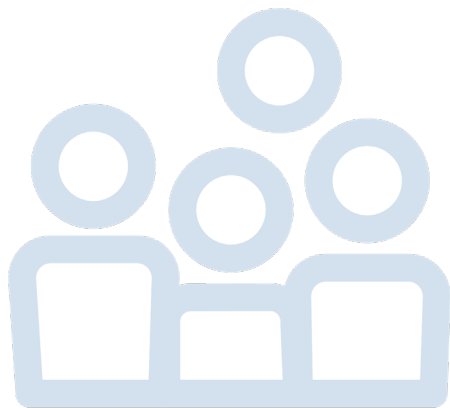
02.

Estudi de l'educació inclusiva a Barcelona

01.

Punt de partida per
un nou model de
gestió de l'escola
inclusiva

El canvi de mirada en la identificació de les necessitats educatives

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, té com a objectiu garantir que tots els centres sostinguts amb fons públic de l'àmbit de l'ensenyament no universitari siguin inclusius mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i gestió de centres. La normativa preveu també la identificació de les necessitats específiques de suport educatiu (NESE) tot considerant el funcionament de l'alumnat dins del seu context educatiu, independentment de la seva condició personal i social, amb l'objectiu de proporcionar-li condicions d'equitat per a l'aprenentatge.

Poder fer una adequada detecció de necessitats, constitueix un pilar fonamental per promoure la inclusió i garantir la màxima participació i aprenentatge de tothom.

L'actual sistema de reconeixement de les NESE de l'alumnat està altament condicionat a l'emissió o a l'existència d'un diagnòstic mèdic o clínic (discapacitat intel·lectual, auditiva, visual, motriu, trastorn de l'espectre autista, trastorn mental greu, trastorns que condicionen l'aprenentatge, altes capacitats i malalties greus minoritàries i degeneratives). Aquests diagnòstics són d'utilitat per entendre l'origen o causa de la simptomatologia o conducta que presenta l'alumne/a i per tant pot ajudar a la comprensió de l'infant o jove, però no hauria de ser l'element o el factor principal en la presa de decisions educatives ja que no aporta elements en aquest sentit.

L'avaluació psicopedagògica té l'objectiu d'identificar les fortaleses i vulnerabilitats de l'alumnat, així com identificar els facilitadors i barreres de l'entorn que poden potenciar o dificultar el procés de participació i d'aprenentatge de l'alumne/a. Orienta sobre les mesures i els suports que li calen i permet prendre decisions sobre la resposta educativa més adequada.

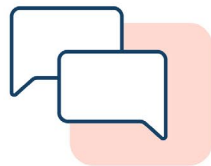
En aquests últims anys hem avançat en la cultura de la inclusió, hem avançat a conèixer millor les necessitats, a afinar millor els recursos i les mesures necessàries i a acompanyar els equips educatius en el repte d'atendre totes les diversitats en un context normalitzador. Sens dubte hem avançat, però som conscients que queda molt de camí per recórrer i que cal aprendre dels passos fets. Les aules avui presenten una complexitat molt superior a la de fa deu anys i moltes vegades els mateixos docents expressen que no estan en disposició de garantir unes bones condicions d'aprenentatge per a tot l'alumnat.

Amb la intenció de conèixer millor aquesta complexitat, ara fa un any, des del Consorci d'Educació de Barcelona, es va començar un procés de revisió del sistema de detecció i classificació de les necessitats educatives, orientat a dimensionar els recursos i les mesures necessàries per atendre-les. En aquest procés es va veure la necessitat de recollir evidència empírica sobre la percepció dels mestres, la dels psicopedagogs i la de les famílies, i alhora es va validar un nou model de reconeixement de les necessitats específiques de suport educatiu des d'una perspectiva psicopedagògica allunyada del diagnòstic clínic.

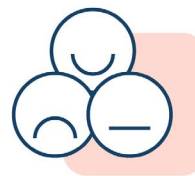
Proposta classificació de les NESE en 10 àmbits

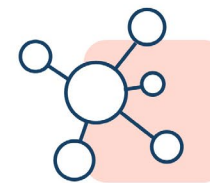
Àmbit del procés del desenvolupament

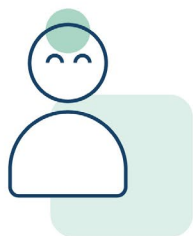
Àmbit de la comunicació i la relació

Àmbit de l'emoció, el pensament i la conducta

Àmbit de l'alta complexitat

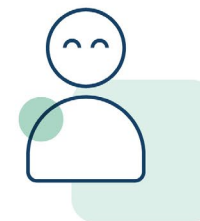
Àmbit de la cognició

Àmbit de l'audició

Àmbit de la visió

Àmbit de la motricitat

Àmbit de l'aprenentatge

Àmbit del llenguatge oral

Categorització per nivells dels diferents àmbits i previsió de la intensitat de suport en l'escolarització

Nivell 1	Mesures i suports de centre
Nivell 2	Mesures i suports de centre Serveis educatius específics Suport intensiu – CEEPSIR Suport complementari de monitoratge
Nivell 3	Mesures i suports de centre Serveis educatius específics Suport intensiu – SIEI, SIAL, AIS Suport complementari de monitoratge
Nivell 4	Recursos de centre d'educació especial

EAP

02.

Estudi de l'educació inclusiva a Barcelona

Objectiu de l'estudi

1. Fer una estimació del nombre d'alumnes amb NESE que tenim escolaritzats en centres ordinaris d'ensenyaments obligatoris, públics i concertats i identificar l'àmbit i el nivell de la seva afectació.
2. Analitzar les possibles diferències entres les NESE, percebudes per tutors i tutores i les reconegudes pels professionals de l'EAP.
3. Validar el nou sistema de classificació NESE.
4. Conèixer el nivell de complexitat dels grups/aula per nivells i titularitat i la viabilitat dels aprenentatges del grup classe, i si es garanteix la resposta educativa adequada a l'alumne i al conjunt del grup.
5. Conèixer la vivència de les famílies i de l'alumnat sobre l'educació inclusiva a l'aula i els suports que tenen fora del sistema educatiu els alumnes NESE.

Mostra de l'estudi

	UNIVERS			MOSTRA		
	Centres	Grups	%	Centres	Grups	Alumnes
Públics	240	3.216	46,6%	128	187	4.663
Privats/concertats	154	3.681	53,4%	110	213	5.337
Infantil	321	1.596	23,1%	206	93	2.314
1-3 primària	325	1.677	24,3%	204	97	2.431
4-6 primària		1.658	24,0%		96	2.404
ESO	210	1.966	28,5%	135	114	2.851
Total	394	6.897	100,0%	238	400	10.000

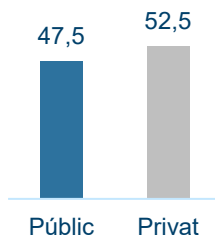
Metodologia de l'estudi

Primera fase	Segona fase	Tercera fase
Professorat	EAP	Famílies
Tècnica d'investigació: Entrevistes online autoadministrades.	Tècnica d'investigació: Treball de camp de 109 psicopedagogs per parelles aleatòries amb assignació de grups fora de la seva zona de treball, i 4 supervisors prèvia a unificació del mètode i eines de valoració. Prèvia unificació de les eines tant d'observació com les proves psicopedagògiques a utilitzar.	Tècnica d'investigació: Entrevistes online autoadministrades (complementades amb entrevistes telefòniques si cal).
Població objectiu: Tutors/es de grups d'educació obligatòria en centres educatius ordinaris.	Població objectiu: Tot l'alumnat identificat per el tutor, susceptibles de tenir necessitat educatives	Població objectiu: Famílies d'alumnes que fan educació obligatòria en centres ordinaris.
Mostra: 398 entrevistes de les 400 previstes inicialment titularitat, ensenyament i districte. Selecció aleatòria dels grups classe dins de cadascun dels estrats.	Mostra: S'han avaluat 1.835 dels 2.350 alumnes NESE identificats/des pel professorat a l'enquesta prèvia, el 78,1%.	Mostra: 4.904 entrevistes online i telefòniques a progenitors dels grups seleccionats en la 1a fase seguint les proporcions de la distribució segons titularitat, nivell educatiu i districte.
Qüestionari: de l'11 d'octubre al 5 de novembre.	Treball de camp: entre el 15 de novembre i el 21 de desembre	Qüestionari: del 30 de novembre al 3 de gener

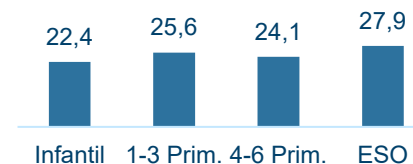
Característiques de la mostra

Alumnes segons les variables de segmentació de la mostra

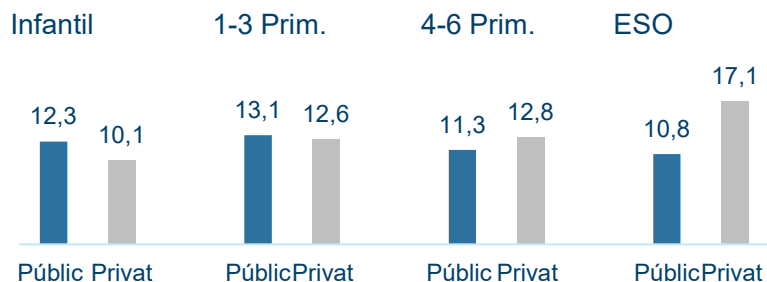
TITULARITAT

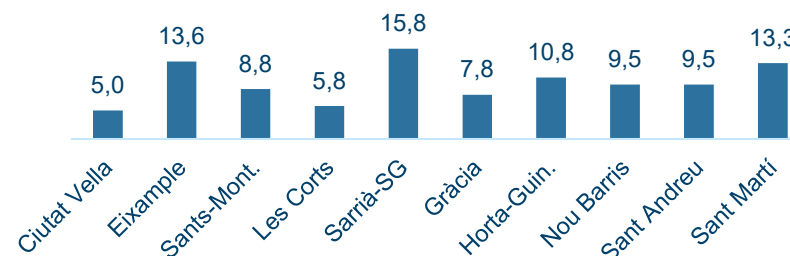
NIVELL

TITULARITAT I NIVELL

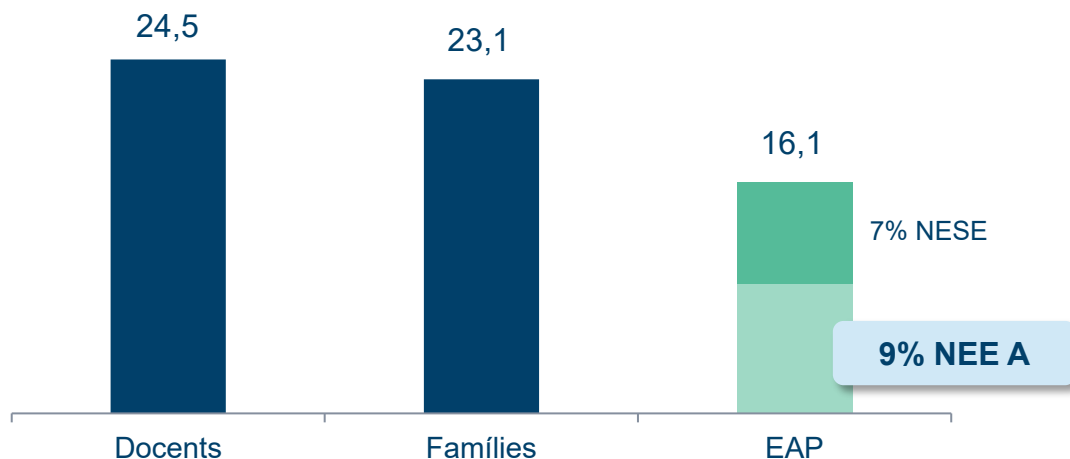
DISTRICTE

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Resultats de l'estudi

Segons els resultats de l'estudi, docents i famílies coincideixen en percebre que a prop del 24% de l'alumnat en ensenyaments obligatoris, tenen algun tipus de necessitat educativa. Mentre que l'EAP situa en un 16,1% l'alumnat que efectivament en té necessitat educativa, i d'aquests un 9% es consideraria com a NEE A.

El 16,1% detectat per l'EAP, cal afegir un **2,5% d'alumnes** no NESE però amb **necessitat de suport lingüístic**

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Resultats de l'estudi

Als centres de **titularitat pública tenen més alumnes amb necessitats** específiques que als centres de titularitat privada. L'etapa on es concretarien més alumnes amb NESE seria de 4t a 6è de primària.

Coincideixen docents, EAPs i famílies, per bé que amb diferencials desiguals.

	Total	Titularitat		Titularitat x nivell							
				Públic				Privat			
		Públic	Privat	Infantil	1-3 Pr.	4-6 Pr.	ESO	Infantil	1-3 Pr.	4-6 Pr.	ESO
Docents	24,5	28,0	21,5	28,8	26,8	31,0	25,7	14,6	21,6	23,4	23,3
Famílies	23,1	23,4	22,9	17,4	22,7	29,8	24,2	16,8	17,8	25,2	29,7
EAP	16,1	18,3	14,2	16,5	17,4	22,1	17,5	10,1	14,0	16,5	14,6

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Resultats valoració de l'EAP

	% sobre el total de la mostra	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4
Alumnat sense necessitats específiques	84,0%				
Total alumnat amb necessitats específiques	16,0%				
Total alumnat NEE A	9,0%	63,1%	21,6%	13,3%	1,8%
Àmbit emocional, pensament i conducta	3,5%	28,8%	7,8%	1,5%	
Àmbit comunicació i relació	2,4%	13,5%	5,7%	6,4%	1,0%
Àmbit cognició	1,8%	12,0%	3,9%	3,7%	0,4%
Àmbit procés de desenvolupament	1,0%	6,3%	3,4%	1,6%	
Àmbit audició	0,1%	0,4%	0,3%		
Àmbit visual	0,1%	0,6%	0,3%		
Àmbit sanitari	0,1%	1,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Àmbit motriu i d'accessibilitat	0,0%	0,3%	0,1%		
Àmbit alta complexitat	0,0%				0,3%
Total alumnat NESE	7,0%	91,6%	8,5%		
Àmbit de l'aprenentatge i/o el llenguatge	6,7%	87,5%	8,5%		
Àmbit altes capacitats	0,3%	4,0%			

Resultats valoració de l'EAP

Extrapolació al conjunt de l'alumnat de Barcelona

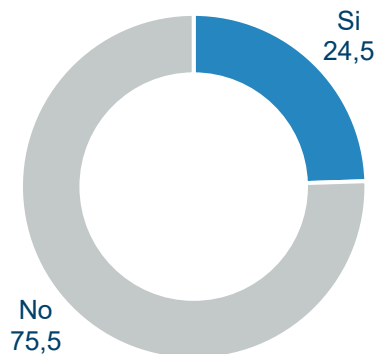
	% sobre el total de la mostra	Total alumnes	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 4
TOTAL ALUMNES	100,0%	170.000				
Alumnat sense necessitats específiques	84,0%	142.627				
Total alumnat amb necessitats específiques	16,0%	27.373				
Total alumnat NEE A	9,0%	15.284	9.644	3.301	2.033	275
Àmbit emocional, pensament i conducta	3,5%	5.968				
Àmbit comunicació i relació	2,4%	3.968				
Àmbit cognició	1,8%	3.129				
Àmbit procés de desenvolupament	1,0%	1.604				
Àmbit sanitari	0,1%	242				
Àmbit visual	0,1%	137				
Àmbit audició	0,1%	121				
Àmbit motriu i d'accessibilitat	0,0%	75				
Àmbit alta complexitat	0,0%	40				
Total alumnat NESE	7,0%	12.089	11.067	1.022		
Àmbit de l'aprenentatge i/o el llenguatge	6,7%	11.598				
Àmbit altes capacitats	0,3%	491				

02.1

L'alumnat amb
necessitats segons
els docents

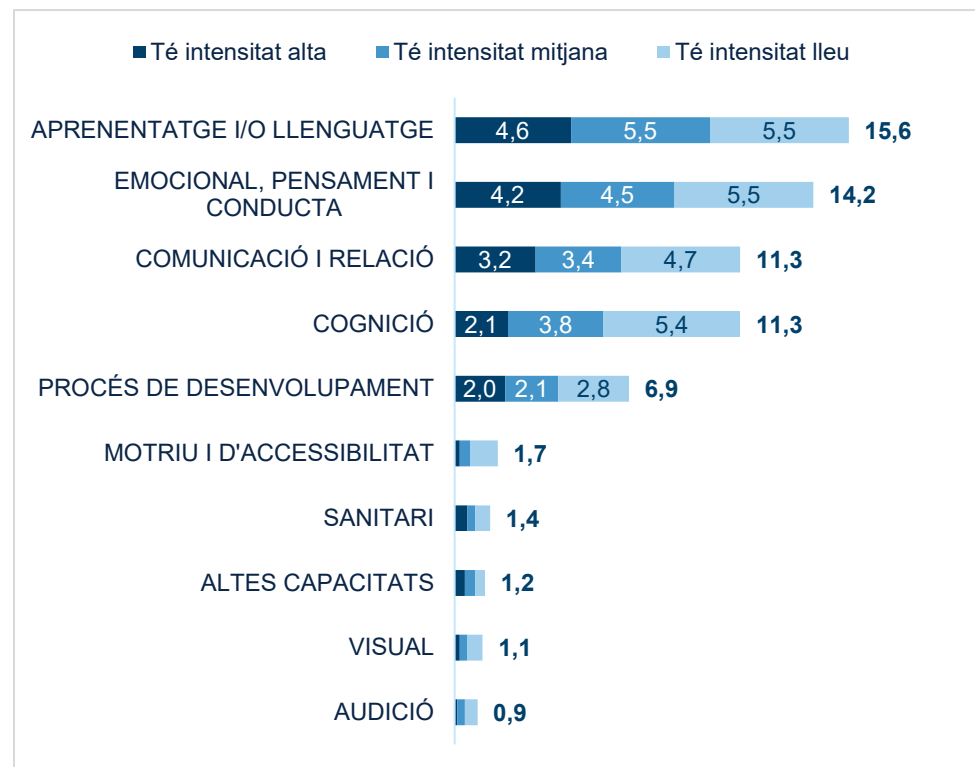
L'alumnat amb necessitats segons els docents

% d'alumnes amb necessitats

% D'ALUMNES SEGONS NECESSITATS EDUCATIVES

(% sobre el total d'alumnes) - multiresposta -

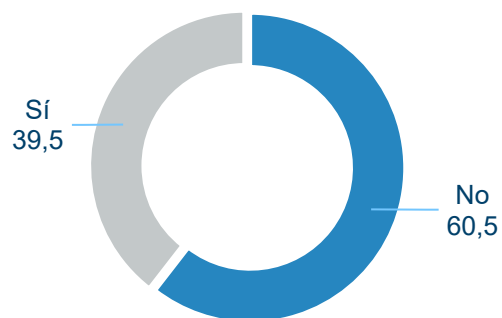

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

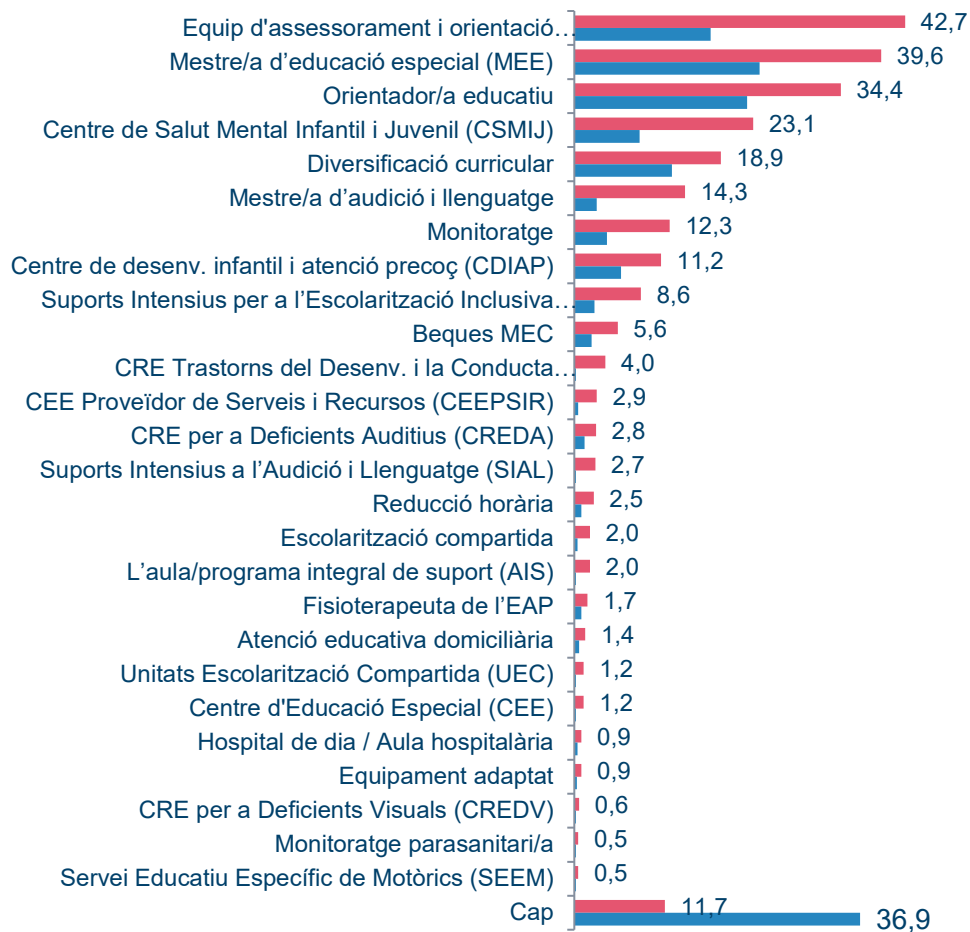
L'alumnat amb necessitats segons els docents

Mesures i suports

Creus que aquest/a alumne/a està rebent les mesures i suports que necessita?

Mesures i suports existents **que necessita** vs **rep**

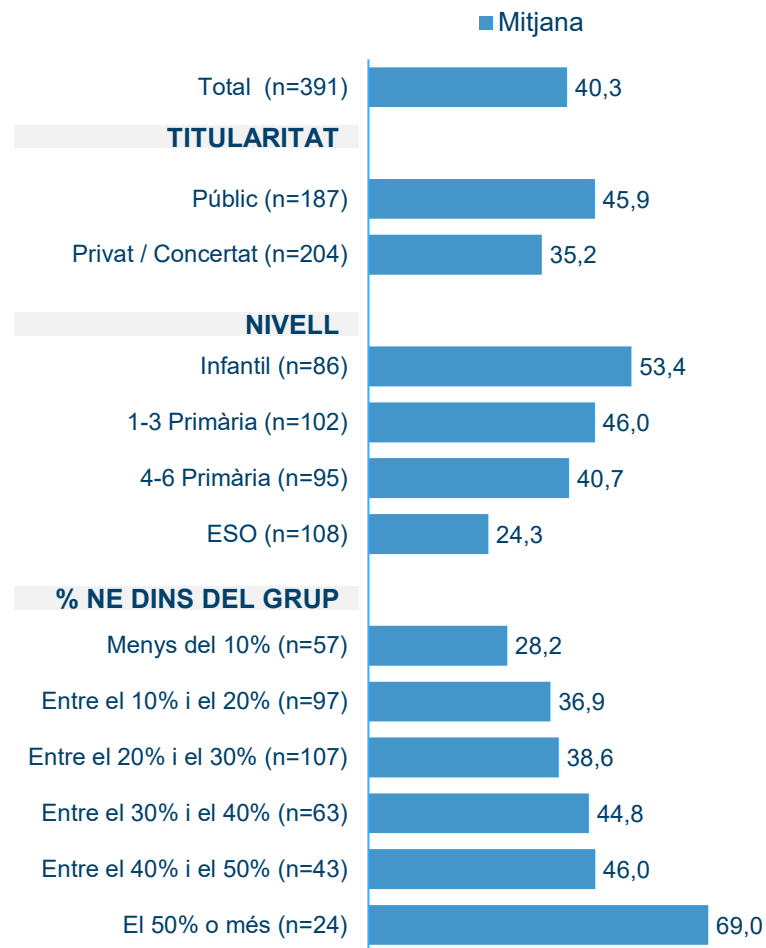
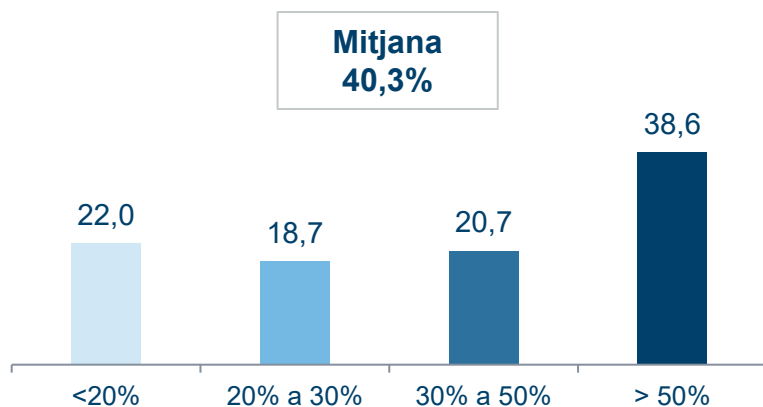

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats segons els docents

La càrrega docent

Pensant en totes les tasques que ocupen la **teva jornada laboral setmanal**, **quin percentatge d'aquest temps** dediques a aquest alumnat amb necessitats educatives?

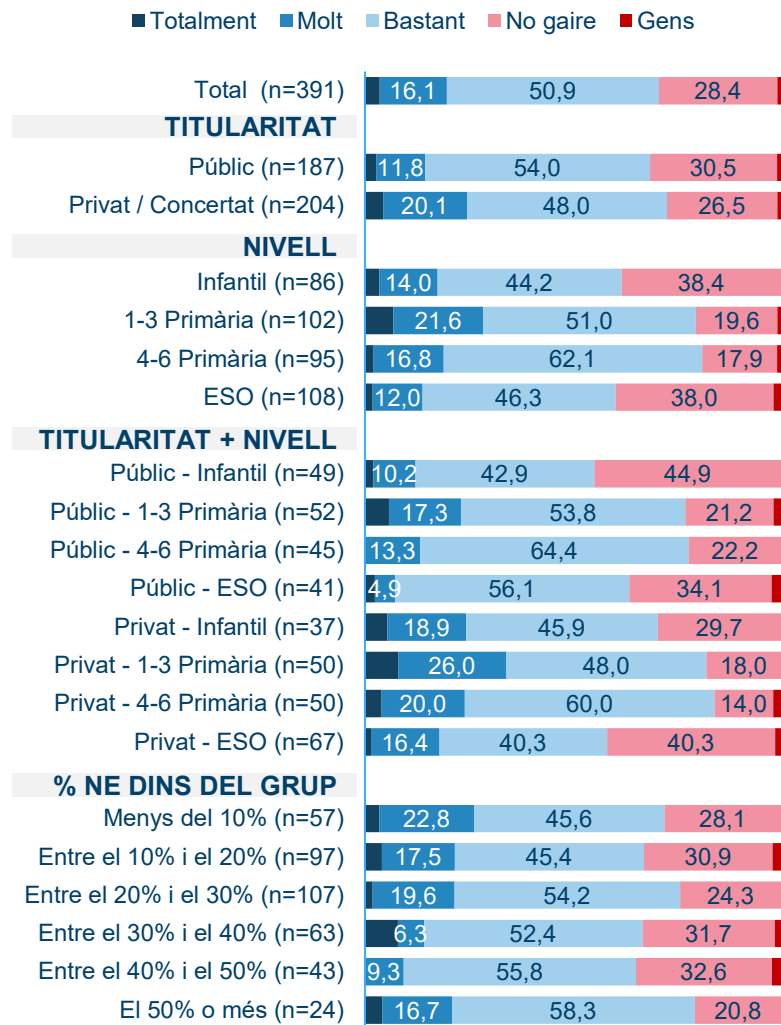
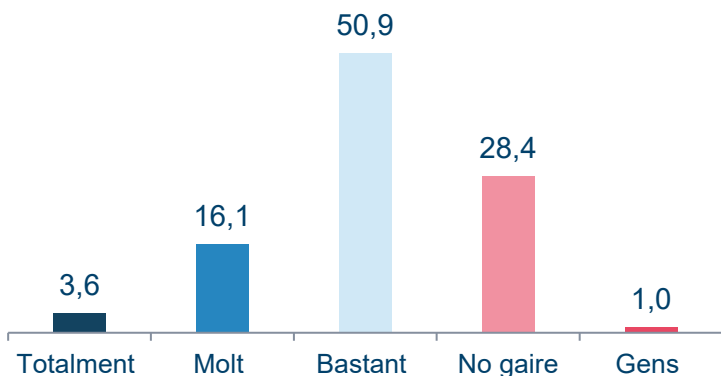

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats segons els docents

La càrrega docent

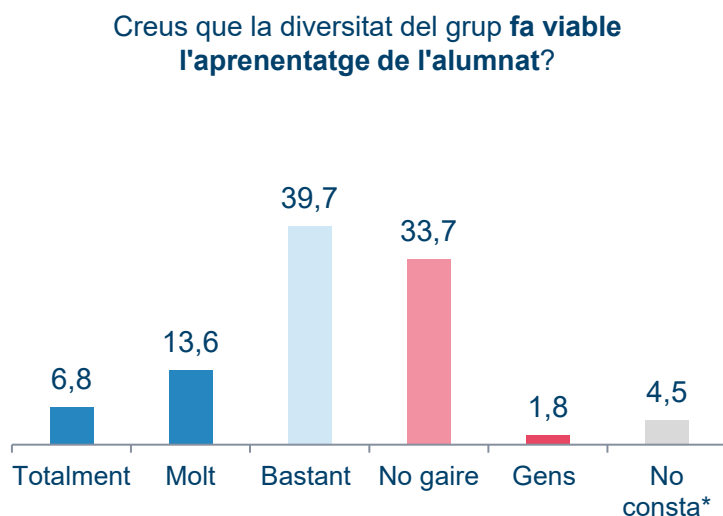
Fins a quin punt **et sents preparat/da** per atendre aquest alumnat amb necessitats educatives?

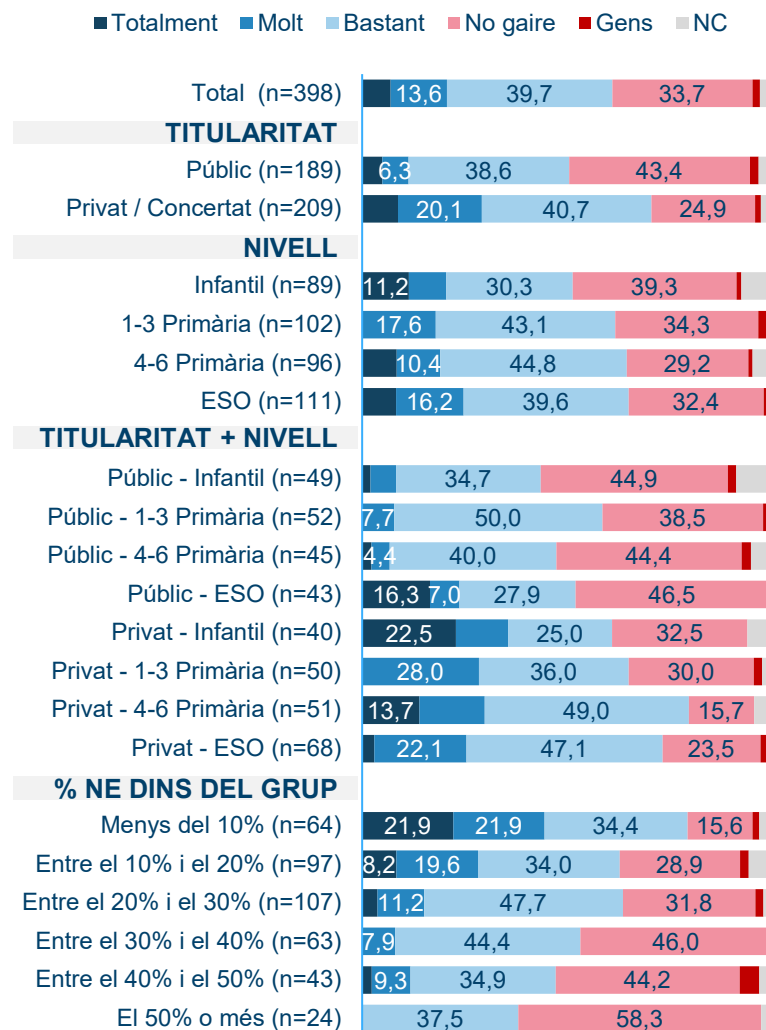
Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats segons els docents

Impacte sobre el grup

*Aquesta pregunta es va incorporar un cop iniciat el treball de camp. Els "no consta" es refereixen a les primeres entrevistes que no tenien aquesta pregunta

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

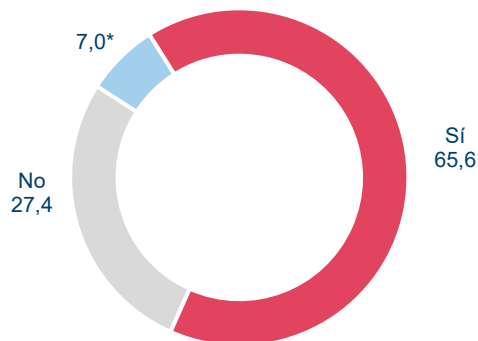
02.2

L'alumnat amb necessitats segons l'EAP

L'alumnat amb necessitats avaluat per l'EAP

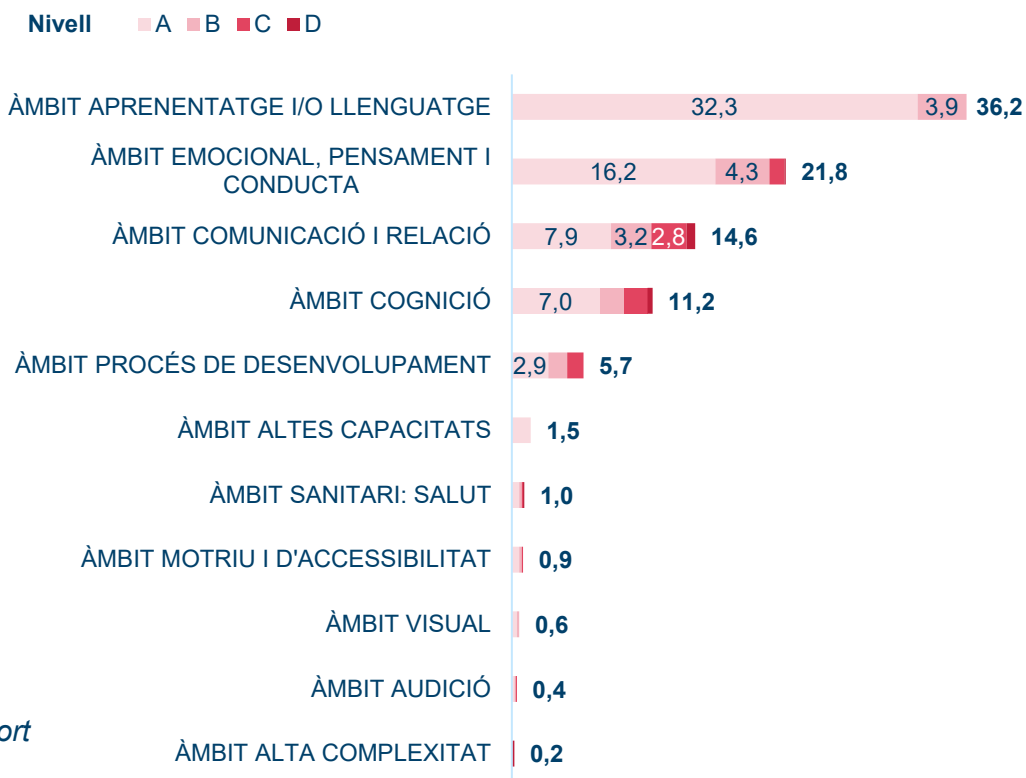
Valoracions de l'alumnat

% D'alumnes amb necessitats

* El 7% del total d'alumnes que l'EAP no considera amb necessitats educatiives, s'observa que te necessitats de suport línquistic.

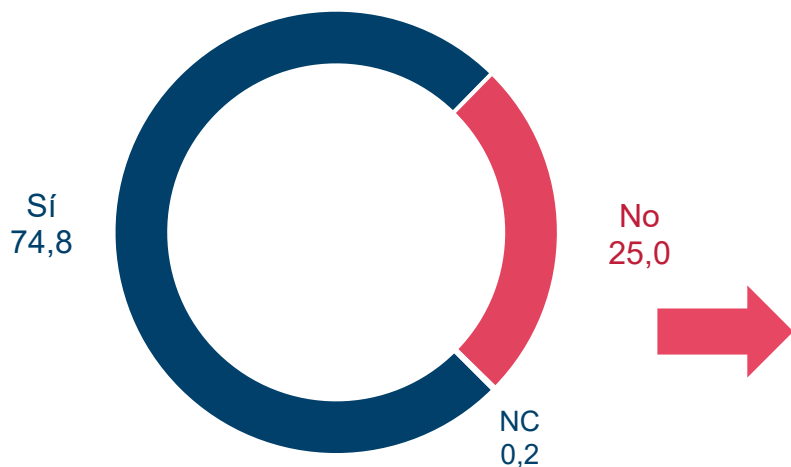
% D'alumnes segons àmbits necessitats educatives
- multiresposta -

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats avaluat per l'EAP

Consideres que en aquest grup es donen les condicions adients que permeten oferir la millor resposta educativa per l'alumne/a?

MOTIUS
N=301 alumnes que no reben la millor resposta educativa en el seu grup

Valora si aquesta situació està vinculada a alguns dels motius següents... - multiresposta -

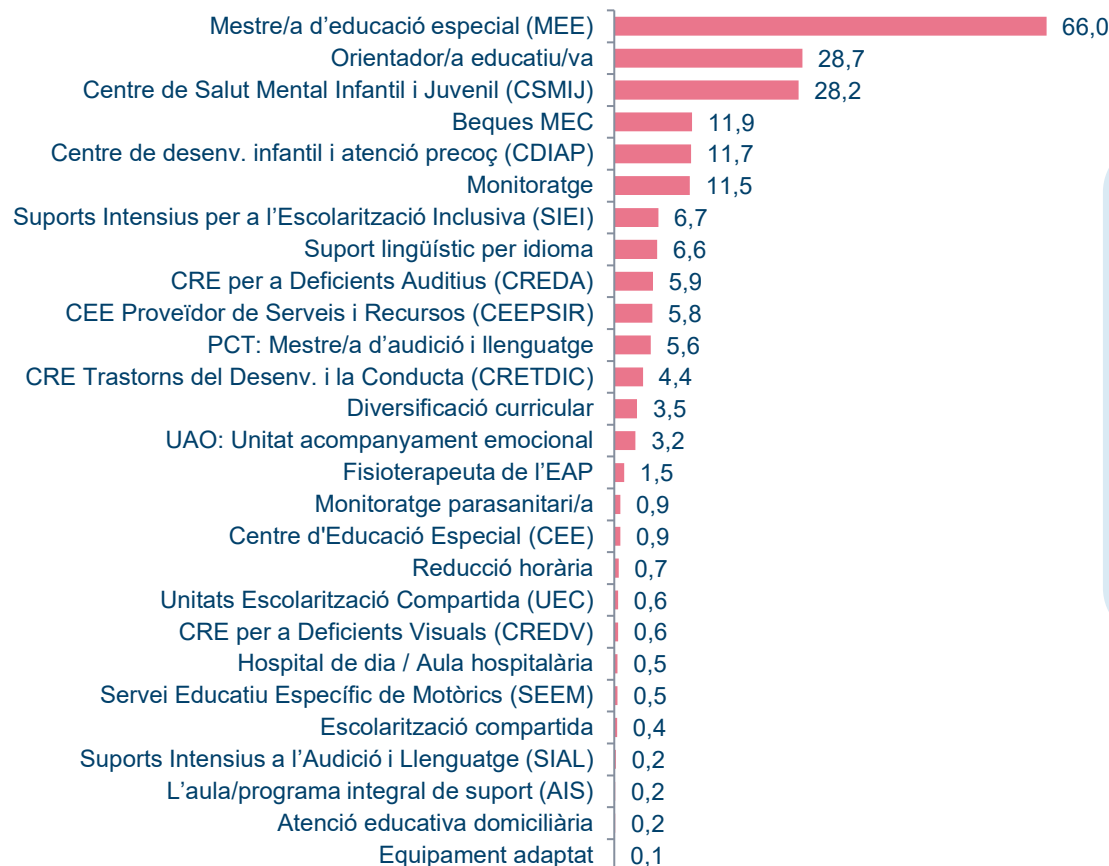

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats avaluat per l'EAP

Mesures i suports

MESURES I SUPORTS QUE NECESSITA

2 de cada 3 alumnes amb NE (segons els EAP) necessiten mestres d'educació especial. I al voltant d'un 30% necessita orientador/a educatiu/va o Centre de Salut Mental (CSMIJ).

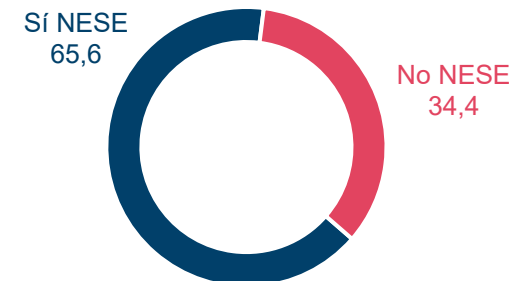
Als centres públics opten més pel mestre d'educació especial, mentre que als privats es destaca més la necessitat d'orientadors/es educatius/ves.

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Alumnat amb NESE

Valoració dels docents vs. EAPs

Alumnes avaluats/des pels EAP

Relació entre l'àmbit principal assenyalat pels EAP en relació als àmbits assenyalats pels docents

		Segons els EAP										
		Aprenen/ llenguatge	Emocional , pensam, conducta	Comunic. relació	Cognició	Desenvolu- pament	Altes capacitats	Sanitari	Audició	Visual	Motriu Accessibi.	Alta complex.
		500	260	182	137	77	21	11	5	6	3	2
Segons els i les docents	Aprenentatge i/o llenguatge	85,6	47,3	61,5	81,0	63,6	4,8	27,3	60,0	50,0	66,7	100,0
	Emocional, pensament i conducta	47,0	90,0	78,6	52,6	75,3	19,0	27,3	20,0	33,3	33,3	
	Comunicació i relació	32,4	55,0	94,5	54,0	72,7	9,5	18,2	80,0	16,7		50,0
	Cognició	52,2	36,2	65,4	95,6	72,7	19,0	18,2		33,3		100,0
	Desenvolupament	25,8	24,6	61,5	57,7	79,2		18,2		50,0		100,0
	Altes capacitats	1,2	4,2	6,0	1,5		95,2	9,1		16,7		
	Sanitari	3,6	6,5	5,5	10,2	9,1	4,8	100,0	40,0	16,7	100,0	100,0
	Audició	2,8	4,2	6,6	4,4	13,0			100,0			
	Visual	4,0	4,6	6,0	11,7	13,0	4,8			100,0		50,0
	Motriu i d'accessibilitat	4,4	3,8	19,8	19,7	26,0		9,1		16,7	100,0	100,0
	Alta complexitat	0,6	2,7	4,4	5,8	9,1			20,0			100,0
	No consta		0,4	0,5		2,6						

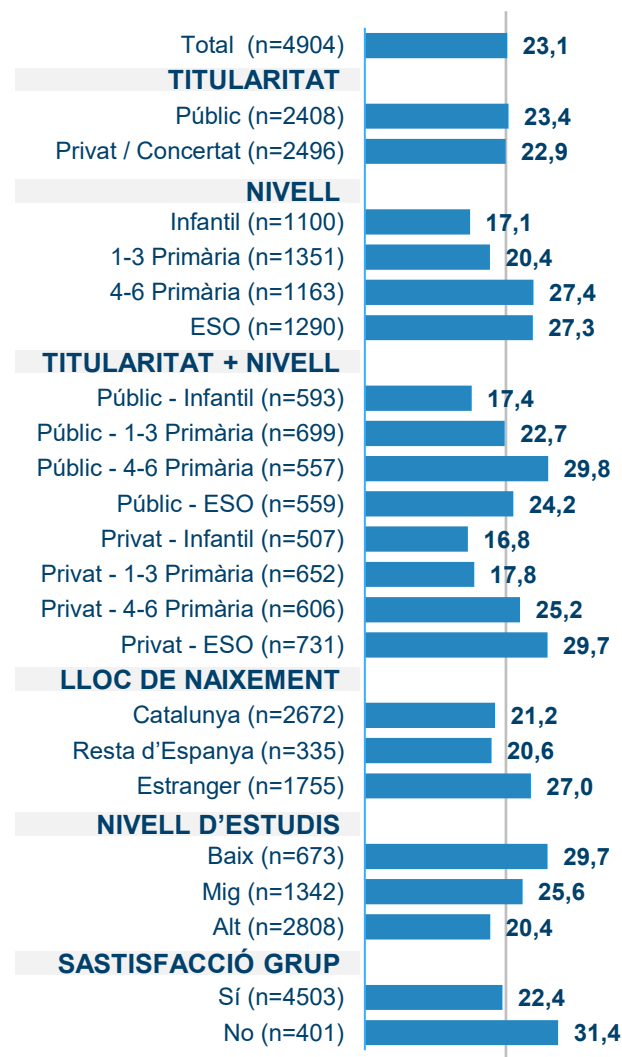
Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

02.3

Opinió de les famílies

L'alumnat amb necessitats segons les famílies

Consideres que el teu fill/a té alguna **necessitat educativa especial o específica**?

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

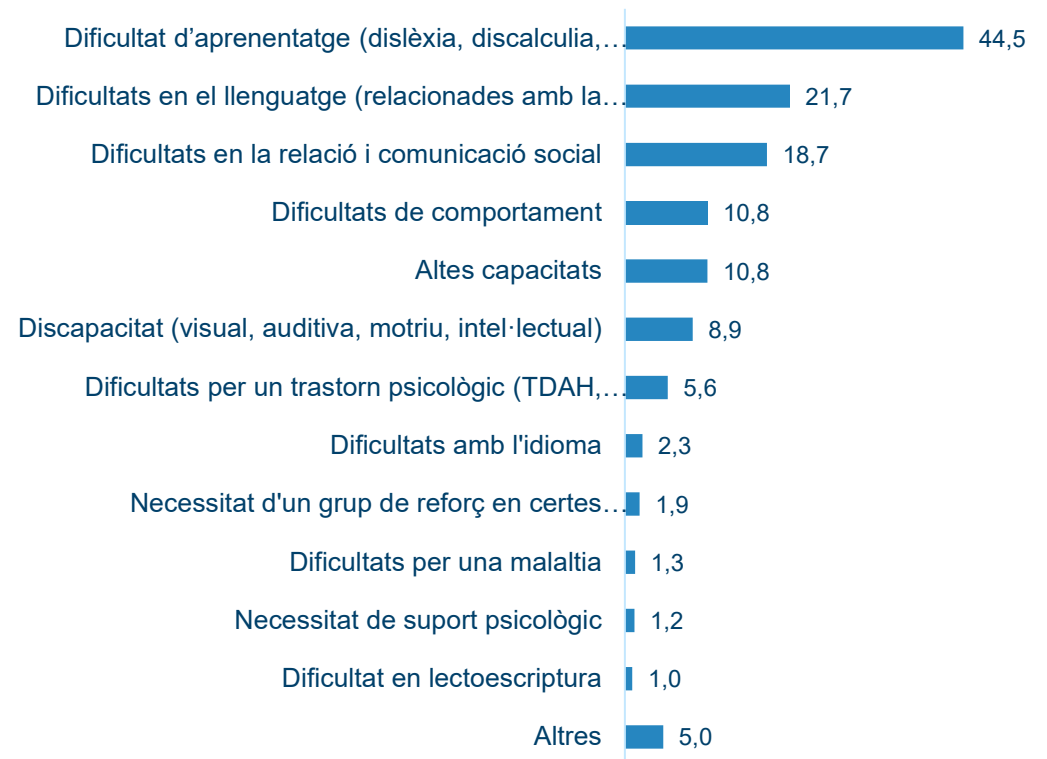
L'alumnat amb necessitats específiques segons les famílies

Consideres que el teu fill/a té alguna **necessitat educativa especial o específica**?

Quina necessitat educativa especial o específica?

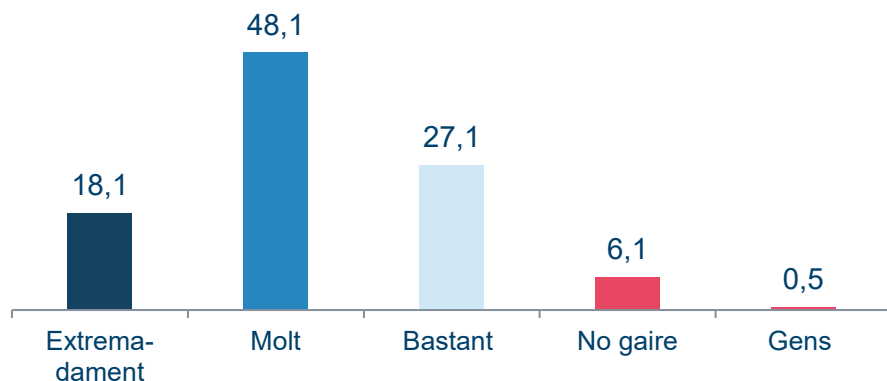
- multiresposta -

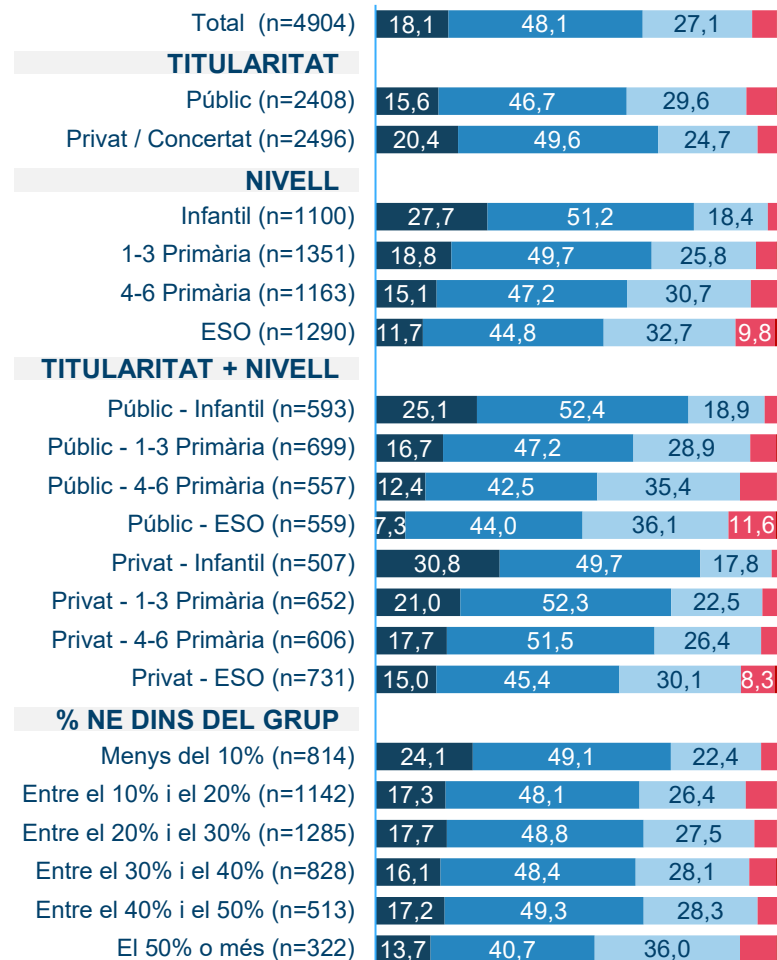
Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Satisfacció de l'aprenentatge dels fills/es

Com estàs de **satisfet/a amb el ritme d'aprenentatge** del teu fill/a dins del seu grup classe?

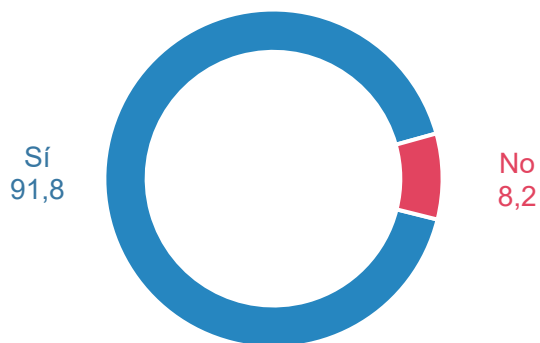
■ Extremadament ■ Molt ■ Bastant ■ No gaire ■ Gens

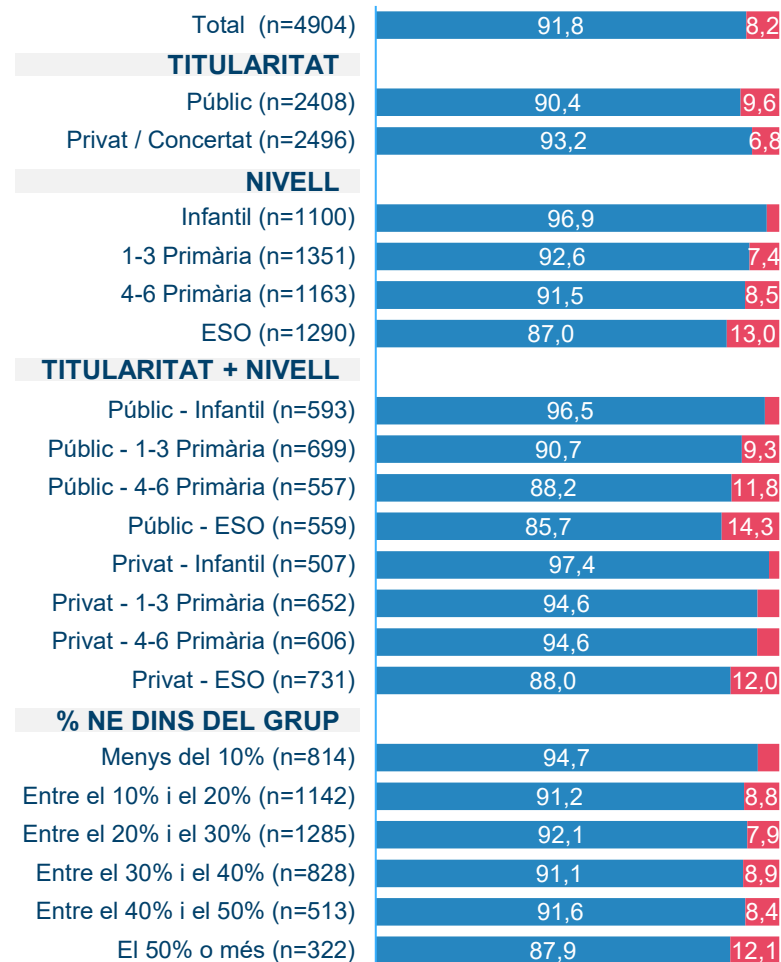
Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

Satisfacció de l'aprenentatge dels fills/es

La **dinàmica** del grup classe del teu fill és satisfactòria?

■ Sí ■ No

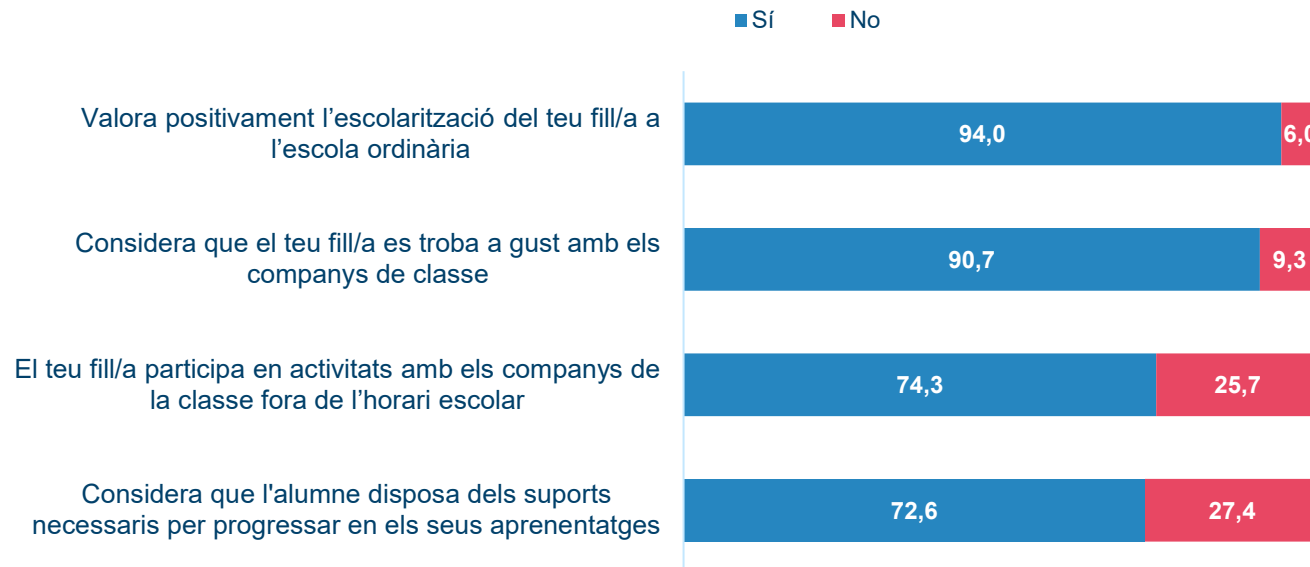
Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats segons les famílies

Valoració de l'escolarització

Valoració de l'escolarització dels alumnes amb necessitats

N= 1.134 famílies que creuen que els seus fills tenen alguna NE

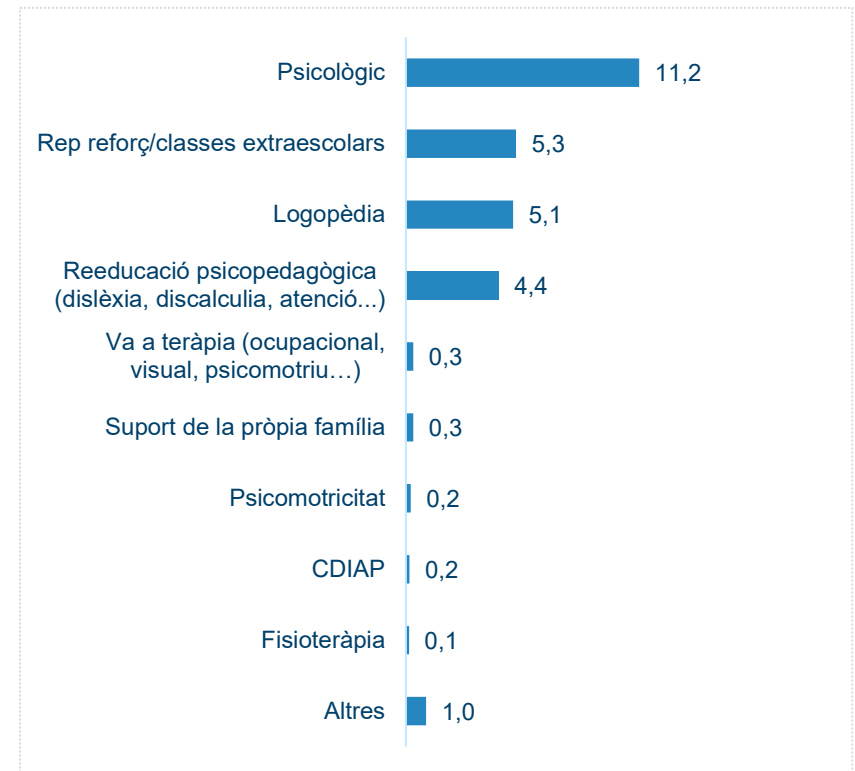

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

L'alumnat amb necessitats segons les famílies

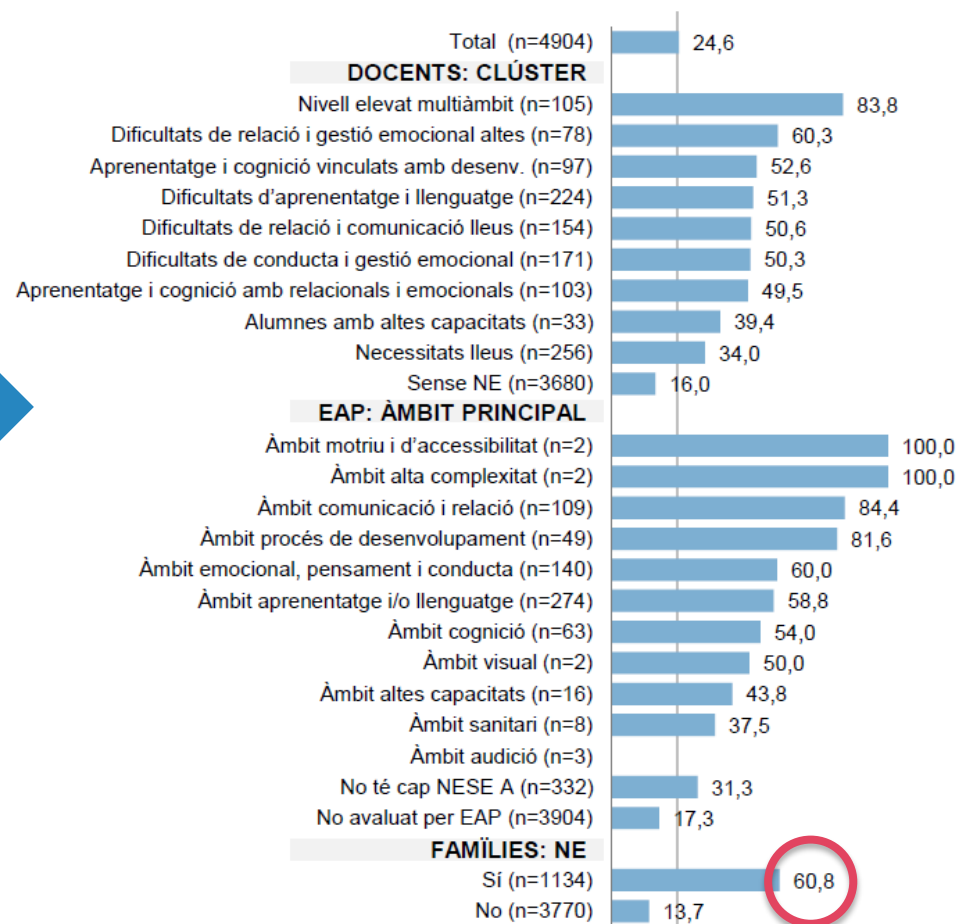
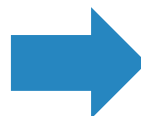
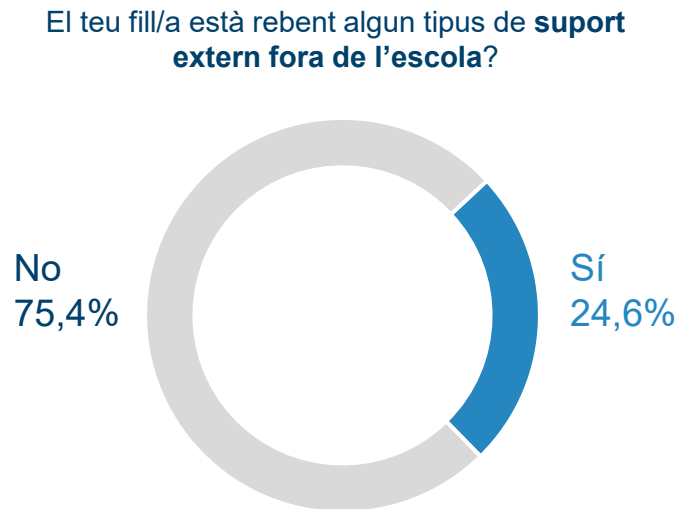
Suports fora de l'escola

El teu fill/a està rebent algun tipus de **suport extern fora de l'escola?**

L'alumnat amb necessitats segons les famílies

Suports fora de l'escola

Font: Estudi sobre l'educació inclusiva a les escoles de Barcelona. Gener 2024 - GESOP

02.4

Conclusions

Conclusions de l'estudi

- ❑ La **nova classificació** de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) ha posat de relleu unes **noves necessitats** que anteriors classificacions més centrades en les disfuncions orgàniques no contemplaven.
- ❑ L'alt nombre de les vinculades a l'àmbit **d'aprenentatge i llenguatge** és, probablement, l'element específic que ho posa més de manifest. De fet, a part de ser un àmbit que domina en alguns alumnes, també és present en molts dels valorats en altres àmbits.
- ❑ Al voltant **d'una quarta part dels alumnes de Barcelona, segons els docents i les famílies, tenen alguna necessitat** que requereix d'alguna atenció especial. Aquest número **es redueix al 16% quan els EAPs** han fet les seves valoracions.
- ❑ **Les dificultats a les aules són una relació entre el nombre d'alumnes amb necessitats i el/s tipus de necessitat.** A partir d'un 30% d'alumnes NESE o de més d'un alumne en algun àmbit d'intensitat alta creixen notablement les dificultats per poder donar resposta al grup i als alumnes NESE.